

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Odbor bezpečnostní politiky

III

STRATEGIE BOJE PROTI TERORISMU

pro léta 2010 - 2012

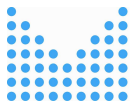
PRAHA 2010

**STRATEGIE BOJE PROTI TERORISMU
PRO LÉTA 2010 – 2012**

OPATŘENÍ, ZAMĚŘENÁ NA MINIMALIZACI RIZIK A DOPADŮ
POTENCIÁLNÍCH TERORISTICKÝCH ÚTOKŮ NA ÚZEMÍ
ČESKÉ REPUBLIKY A PROTI ZÁJMŮM ČESKÉ REPUBLIKY V ZAHRANIČÍ

PRAHA 2010

Jakékoli dotazy, vztahující se k dokumentu, rádi zodpovíme na e-mailové adrese „oak@mvcr.cz“.

Předkládaný materiál vychází z „Národního akčního plánu boje proti terorismu – aktualizované znění pro léta 2007 – 2009“, jeho celkové pojetí se však od předchozích materiálů značně liší. Z tohoto důvodu je dokument předložen pod novým názvem **„Strategie boje proti terorismu pro léta 2010 – 2012“**.

„Strategie boje proti terorismu pro léta 2010 – 2012“ je koncipována jako dokument obecné povahy, který si klade za cíl seznámit čtenáře se základními principy boje proti terorismu v podmínkách České republiky, přiblížit jednotlivé oblasti, jichž se boj proti terorismu jako téma přímo dotýká, ale také v rozsahu umožněném vlastním charakterem dokumentu nastínit aktuální slabiny bezpečnostního systému České republiky, které s touto oblastí souvisejí.

Také proto Strategie na rozdíl od předchozího Národního akčního plánu neobsahuje podrobný rozpis konkrétních úkolů pro další období, který bude obsahem samostatného dokumentu.

Předchozí aktualizace Národního akčního plánu boje proti terorismu¹ ukázaly, že navzdory tomu, že celá řada v nich obsažených úkolů byla plněna na úrovni resortní i meziresortní, zůstaly některé úkoly nesplněné. Jde o úkoly, pro jejichž úspěšné vyřešení v minulosti chyběla dostatečně silná meziresortní shoda a politická vůle a zároveň o úkoly významné nejen z hlediska dosažení vyšší efektivity boje proti terorismu, ale s daleko širšími dopady do jiných oblastí boje s různými dalšími bezpečnostními riziky. Protože takové úkoly zjevně přesahují rámec Strategie, byť s jejím obsahem přímo souvisejí, neklade si tento materiál za cíl je vyřešit, nicméně na existující a přetrvávající problémy upozorňuje. Není tedy účelné, aby ze Strategie vyplývaly konkrétní úkoly, které ji zjevně přesahují. Významným aspektem je rovněž potřeba vyčlenit spolu s určením úkolu nezbytné finanční prostředky pro jeho realizaci.

Příkladem potvrzujícím platnost takového tvrzení může být Národní akční plán boje proti terorismu – aktualizované znění pro léta 2007 – 2009. Usnesením vlády ze dne 2. listopadu 2009 č. 1353 bylo vzato na vědomí jeho vyhodnocení („Vyhodnocení plnění dokumentu Národní akční plán boje proti terorismu: Aktualizované znění pro léta 2007 až 2009“). V tomto materiálu lze identifikovat výše zmiňované problémy ve vztahu k nesplněným úkolům, zejména pak nedosažení politické shody v určitých otázkách.

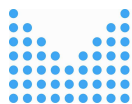
---

¹ Vláda České republiky schválila Národní akční plán boje proti terorismu svým usnesením ze dne 10. dubna 2002 č. 385.

- První aktualizací procesu dokumentu se vztahuje k datu 31. prosince 2002 a jeho výsledkem je „Národní akční plán boje proti terorismu – Aktualizované znění pro rok 2003“, který byl přijat usnesením vlády ze dne 14. dubna 2003 č. 361.
- Druhá aktualizace dokumentu se vztahuje k datu 31. prosince 2003 a jeho výsledkem je „Národní akční plán boje proti terorismu – Aktualizované znění pro rok 2004“, který byl přijat usnesením vlády ze dne 19. května 2004 č. 479.
- Výsledkem třetí aktualizace dokumentu je „Národní akční plán boje proti terorismu – Aktualizované znění pro léta 2005 – 2007“, který byl přijat usnesením vlády ze dne 16. listopadu 2005 č. 1466.
- Výsledkem čtvrté aktualizace dokumentu je „Národní akční plán boje proti terorismu – Aktualizované znění pro léta 2007 – 2009“, který byl přijat usnesením vlády ze dne 11. února 2008 č. 129.

OBSAH

- **Úvod: Boj proti terorismu jako trvalá priorita České republiky.**
- **Základní principy boje proti terorismu.**
- Oblast č. 1: Zlepšení komunikace a spolupráce mezi subjekty, zapojenými do boje proti terorismu a zkvalitňování podmínek pro výkon jejich činnosti.
- Oblast č. 2: Ochrana obyvatelstva, kritické infrastruktury respektive jiných cílů, potenciálně zranitelných teroristickým útokem.
- Oblast č. 3: Bezpečnostní výzkum, vzdělávání a informování veřejnosti ve vztahu ke konkrétním aspektům boje proti terorismu.
- Oblast č. 4: Prevence radikalizace ve společnosti a boj proti rekrutování do teroristických struktur.
- Oblast č. 5: Legislativní a mezinárodně-smluvní otázky.
- **Závěr: Priority České republiky v oblasti boje proti terorismu.**

ÚVOD: BOJ PROTI TERORISMU JAKO TRVALÁ PRIORITY ČESKÉ REPUBLIKY

Terorismus je fenoménem, který může zásadním způsobem oťrást kteroukoli otevřenou demokratickou společností, včetně České republiky. **Útoky nebo pokusy o útoky, ke kterým v Evropě či jinde ve světě dochází, musí být pro Českou republiku varováním.**

Terorismus zůstává vedle organizovaného zločinu, náboženských, národnostních a sociálních konfliktů, začleňování migrantů do většinové společnosti a hospodářských nebo ekologických rizik, jednou ze zásadních bezpečnostních výzev současného světa.

V předchozích letech došlo ve světě k celé řadě uskutečněných nebo připravovaných teroristických útoků, které jsou stručně shrnuty na konci této kapitoly. V praxi se osvědčila široká mezinárodní spolupráce a sdílení informací o výsledcích vyšetřování teroristických aktů využitelných v oblasti prevence proti takovým činům.

Teroristické útoky, k nimž v posledních letech docházelo, dále zvýrazňují potřebu úsilí celého mezinárodního společenství v boji s touto hrozbou. V boji s globálními teroristickými sítěmi nepostačuje národní či regionální odpověď. Celosvětová spolupráce se tak stává otázkou životní důležitosti. Aktivní přístup České republiky k mezinárodní spolupráci v této oblasti je tak nejen výrazem solidarity s ostatními členy světového společenství, ale i **zásadním příspěvkem ke zvýšení bezpečnosti České republiky.**

Relativně nový rozměr ohrožení představuje **ohrožení kritické infrastruktury státu nebo perspektiva zneužití chemických, biologických, radioaktivních látek a jaderných materiálů** teroristy, stejně jako prostor, který terorismu (propagandě, radikalizaci stoupenců extrémních ideologií a rekrutování osob do teroristických struktur) otevírají **moderní informační a komunikační technologie.**²

Modus operandi teroristů se dynamicky mění³ a na tento vývoj je třeba adekvátně reagovat. Cílem teroristů je vždy zastrašit, případně potupit cílovou společnost s využitím mediálního divadla, a to zvolením atraktivního času (státní nebo náboženský svátek), místa (mediálně zajímavé místo), nebo cíle (představitelé státu či „domácích“ bezpečnostních složek, známí kritici terorismu, příslušníci mezinárodních vojenských misí, diplomaté zemí protiteroristické koalice apod.) teroristického útoku. Situaci je třeba za využití zahraničních zkušeností trvale vyhodnocovat a aktivitu soustředit zejména do oblasti prevence.

Výzvou dneška je téma ochrany tzv. měkkých cílů, kterými jsou obecně všechna místa s velkou koncentrací osob (hypermarkety, kulturní a sportovní akce, turistické destinace atd.). Nelze však opomíjet ani cíle jako jsou zahraniční mise, na kterých se podílejí

² Tématu ochrany relevantních součástí kritické infrastruktury státu (dopravní infrastruktura jako celek, civilní letectví, kritická informační infrastruktura) se věnují samostatné vládní dokumenty. Nové impulsy do této oblasti vnese i připravovaná směrnice Evropské komise, týkající se zajišťování bezpečnosti městské a příměstské hromadné dopravy.

Problematicke ochrany kyberprostoru se věnuje dokument Analýza aktuální úrovně zajištění kybernetické bezpečnosti České republiky, který bude v souladu s usnesením Bezpečnostní rady státu č. 4 ze dne 5. ledna 2010 předložen cestou BRS na jednání vlády do 28. února 2010. Vyřešením existujících problémů se usnadní zapojení České republiky do mezinárodních cvičení věnovaných problematice informační bezpečnosti.

³ Tento trend zachycuje např. studie „Global Trends 2025: The National intelligence Council's 2025 Project“ (<http://www.dni.gov>).

příslušníci armády ČR, jaderné elektrárny, letecká doprava včetně letišť a všechny objekty nezbytné pro chod státu.

Nezbytností je prohloubení všestranné **spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem**. To se týká nejen provozů, které nakládají s nebezpečnými (zejména chemickými) látkami, tak se subjekty, které by se mohly stát cílem teroristického útoku nebo výhrůžek takovým útokem (hotely, hypermarkety, restaurace, sportovní či kulturní zařízení apod.). S těmito subjekty musí celostátní či regionální bezpečnostní složky vytvořit trvale použitelné komunikační kanály pro případ ohrožení.

Protiteroristické úsilí České republiky jde ruku v ruce s **úsilím na úrovni Evropské unie**. Přitom využívá i klíčové unijní dokumenty, jako Evropská protiteroristická strategie a s ní spojený Akční plán Evropské unie pro boj s terorismem, Strategie boje proti radikalizaci a rekrutování a Akční plán Evropské unie pro boj s radikalizací a rekrutováním, Akční plán na posílení bezpečnosti výbušnin, Akční plán k tématu chemických, biologických, radiologických látek a nukleárních materiálů, pravidelná půlroční zpráva protiteroristického koordinátora Evropské unie aj.

V této souvislosti nelze opomíjet ani aktivity v rámci Organizace spojených národů (OSN), zejména implementaci Globální strategie boje proti terorismu OSN z roku 2006 a spolupráci České republiky s protiteroristickými orgány OSN⁴.

Česká republika bude rovněž v roce 2010 implementovat **Stockholmský program** pro oblast svobody, bezpečnosti a práva ve službách občanů (2010 – 2014), který upravuje rovněž otázky boje proti terorismu. Evropská komise na jaře roku 2010 vydá Akční plán ke Stockholmskému programu, z něhož budou vyplývat pro Českou republiku další úkoly.

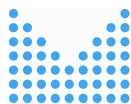
Mezi členskými státy Unie existují značné rozdíly, jak v míře případného ohrožení, tak ve fungování bezpečnostních systémů. Zejména od zemí, které s terorismem dlouhodobě a úspěšně bojují, se Česká republika chce co nejvíce inspirovat a následně do českého bezpečnostního systému aplikovat metody, které budou po zhodnocení veškerých faktorů účelné a použitelné v našich podmínkách.

Česká republika, v souladu se svými spojeneckými závazky, trvale sleduje a vyhodnocuje dynamicky se vyvíjející mezinárodně-politickou situaci s cílem hledat cesty, jak podle svých možností podpořit mezinárodní protiteroristické úsilí **formou účasti na zahraničních stabilizačních misích vojenského i nevojenského charakteru**.⁵

Česká republika považuje za nedílnou součást komplexního pojetí boje proti terorismu **poskytování humanitární a rozvojové pomoci**, na němž se kromě veřejného sektoru významně podílejí i soukromé subjekty a nevládní organizace. Toto úsilí je motivováno snahou o zmírnění negativních dopadů hospodářských, sociálních, kulturních a náboženských rozdílů mezi obyvateli jednotlivých částí světa, které mohou být identifikovány jako faktory přispívající k nárůstu terorismu.

⁴ Protiteroristický výbor Rady bezpečnosti OSN /CTC/ při implementaci rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1373 (2001), Výbor Rady bezpečnosti OSN 1267 pro implementaci sankcí vůči Al-Kaidě a Talibanu a Counter-Terrorism Implementation Task-force.

⁵ Například příslušníci Útvaru rychlého nasazení, lékaři, chemici, příslušníci odminovací jednotky, topografové, meteorologové a příslušníci Vojenské policie působící zejména na Západním Balkáně a v zemích Blízkého a Středního východu.

Ačkoliv se území České republiky zatím nestalo dějištěm žádné akce označitelné za teroristický útok klasického charakteru⁶, riziko uskutečnění takového útoku stále trvá.

- Česká republika je pohledem mezinárodního terorismu zemí aktivně zapojenou do současné fáze celosvětového protiteroristického úsilí – a proto je potenciálním terčem.
- Pravděpodobně největším rizikem z pohledu terorismu je fakt, že Česká republika je nejen tranzitním místem, ale i prostorem pro krátkodobý pobyt osob důvodně podezřelých z napojení na „radikální“ respektive teroristické skupiny, jejich podpůrné organizace, respektive pro jednotlivce s tzv. radikálním zaměřením.
- Podcenit nelze ani možné ohrožení zájmů České republiky v zahraničí (zastupitelské úřady, personál vojenských misí, soukromé firmy, jednotlivci). Obětí teroristických útoků se stali i občané České republiky pobývající v zahraničí.
- Potenciálním rizikem je i perspektiva možné radikalizace ryze „domácích“ **extremistických** skupin z obou křídel politického spektra, respektive „přerůstání“ všech forem nesnášenlivosti a extremismu až do projevů terorismu. **V současné době však v České republice takové riziko není významné.** Vyloučit není možné ani **seberadikalizaci** konkrétních osob, bez jakýchkoli vazeb na konkrétní struktury.

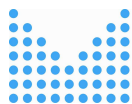
Na základě výše uvedených důvodů se Česká republika musí na možnost otevřené konfrontace s terorismem soustavně připravovat.

Boj proti současnému terorismu je přitom třeba chápat v kontextu boje proti dalším bezpečnostním hrozbám. Pozornost bezpečnostní komunity České republiky je proto zároveň dlouhodobě zaměřena na všechny formy boje proti extremismu, organizovanému zločinu, včetně obchodu s drogami, zbraněmi a lidmi či boji proti korupci, ohrožení kritické infrastruktury státu a dalším hrozbám.

Vedle ničivých útoků v Londýně (červenec 2005) a Madridu (březen 2004) lze připomenout celou řadu dalších incidentů, včetně těch, které byly odhaleny ve stádiu příprav, například:

ROK	UDÁLOST
2005	Červenec 2005: V Egyptském letovisku Šarm aš-Šajch zemřelo při sérii tří sebevražedných útoků více než 70 lidí. Jednou z obětí byl občan České republiky.
	Září 2005: Magazín Jyllands-Posten v Dánsku zveřejnil karikatury proroka Muhammada. Záležitost se opakovaně stala záminkou pro násilnosti proti „západním“ cílům ve světě.
	Říjen 2005: V Nizozemsku proběhl zátah na členy tzv. Hofstadské skupiny ⁶ která plánovala řadu teroristických útoků v zemi.
	Listopad 2005: Policie v Austrálii zatkla řadu osob, podezřelých z přípravy útoku proti jadernému zařízení v Sydney.
2006	Červen 2006: V Kanadě byla rozkryta buňka, připravující útoky proti vládním budovám.

⁶ Teroristickým útokem se rozumí politicky motivované násilí, jehož cílem je (vedle přímých obětí a škod) vyvolání atmosféry strachu ve společnosti. Tento strach teroristé usilují zneužít k prosazování svých cílů, respektive k plnění svých požadavků.

	<p>Červenec 2006: Do dvou regionálních vlaků vyjíždějících z Kolína nad Rýnem umístila dvojice osob původem z Libanonu tlakové nádoby s plynem. Kvůli konstrukční chybě zařízení neexplodovala.</p>
	<p>Srpen 2006: Ve Spojeném království byla rozbita buňka, která plánovala útoky na palubách letadel za použití tekutých výbušnin.</p>
2007	<p>Leden 2007: Útok protitankovou střelou na velvyslanectví USA v Řecku.</p>
	<p>Červen 2007: Teroristické incidenty na letišti v Glasgow a v Londýně („spiknutí lékařů“).</p>
2008	<p>Květen 2008: Příprava útoku proti jaderné elektrárně Oskarshamn ve Švédsku.</p>
	<p>Červen 2008: Federální bezpečnostní služba Ruské federace oznámila, že zabránila chystaným teroristickým útokům na moskevské metro.</p>
	<p>Září 2008: Útok na hotel Marriott v Islámábádu, při kterém zahynul velvyslanec České republiky v Pákistánu.</p>
	<p>Listopad 2008: Teroristické útoky v Bombaji, při kterých zahynulo 257 osob.</p>
	<p>Prosinec 2008 – květen 2009: Nepokoje v Řecku, které kulminovaly pumovými a žhářskými útoky (včetně zapálení zastoupení Škoda Auto). Tento příklad ukazuje na nezřetelnost hranice mezi extremismem (zde levicovým) a terorismem.</p>
2009	<p>Duben 2009: Policie v Egyptě odhalila přípravy hnutí Hizballáh k útoku proti turistickým zařízením na Sinaji.</p>
	<p>Srpen 2009: V Německu byli pozatýkáni členové teroristické buňky Sauerland, kteří plánovali útoky na řadu civilních a vojenských cílů v Německu.</p>
	<p>Červenec a srpen 2009: Bombové útoky organizace Baskická vlast a svoboda (ETA) na Mallorce.</p>
	<p>Září 2009: V USA byla pozatýkána skupina osob, podezřelá z přípravy útoku na hromadnou dopravu v New Yorku.</p>
	<p>Říjen 2009: Dvojice mužů z USA byla obviněna z příprav teroristických útoků v Dánsku, konkrétně proti redakci deníku Jyllands-Posten.</p>
	<p>Říjen 2009: Teroristické útoky v Afghánistánu, při kterých zemřelo šest pracovníků OSN, a v Pákistánu, kde výbuch zabil více než osmdesát osob.</p>

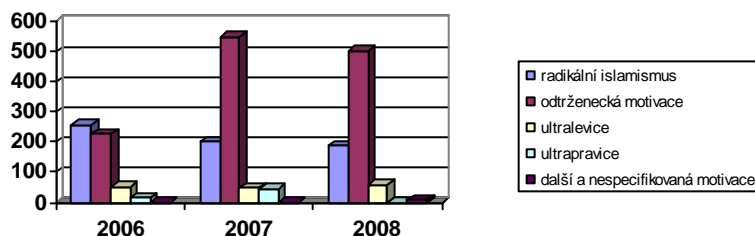
Nejucelenější statistiku, vztahující se k ohrožení zemí Evropské unie terorismem, obsahuje materiál Europol TE-SAT report (European Union Terrorism Situation and Trend Report).⁷ V této souvislosti je třeba zdůraznit, že zařazení konkrétního incidentu do unijního souhrnu záleží na uvážení té které konkrétní země, neboť neexistují jednotná pravidla pro celou Evropskou unii. Několik incidentů v České republice ve sledovaném období se takto

⁷ Viz: http://www.europol.europa.eu/publications/eu_terrorism_situation_and_trend_report_te-sat/tesat2009.pdf

vykázaným případům podobalo, nebylo však v konečném důsledku chápáno jako teroristický ale primárně extremistický čin. Přitom je objektivně zřejmé, že mezi některými formami extremismu, včetně jeho projevů, a terorismem může být v některých zemích definiční hranice nesmírně pružná.

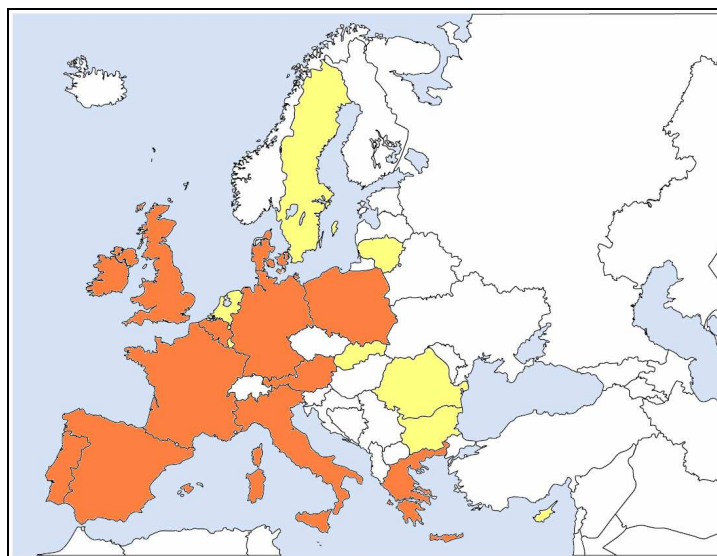
Osoby, které byly v letech 2006 - 2008 v zemích Evropské unie zadrženy pro důvodné podezření ze zapojení do teroristických aktivit (konkrétní motivace) – graf a tabulka:

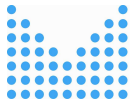

Jak graf naznačuje, v převážné většině případů se jedná o incidenty s tzv. „odtrženeckou motivací“, související s vývojem v Baskicku, Severním Irsku či na Korsice. **Mapa** znázorňuje:

- země Evropské unie, kde byly v letech 2006-2008 uskutečněny teroristické útoky (nebo kde byly tyto útoky odhaleny ve stádiu příprav): oranžová barva;
- další země, kde ve stejných letech došlo alespoň k zatčení osob, důvodně podezřelých ze zapojení do teroristických aktivit: žlutá barva.

Ve všech zemích, které s Českou republikou sousedí, se uvedené případy odehrály. I to svědčí ve prospěch nutnosti se fenoménem terorismu nadále důsledně zabývat.

ZÁKLADNÍ PRINCIPY BOJE PROTI TERORISMU

Odpovědný přístup České republiky k boji proti terorismu si klade za cíl zajistit, aby se klíčové aspekty protiteroristické agendy nezačaly řešit až v případě bezprostřední hrozby či vypuknutí konkrétního incidentu.

Vzhledem k nadnárodnímu charakteru mezinárodního terorismu věnují bezpečnostní složky významnou pozornost tomu, aby domácí postupy byly v maximální míře sladěny s úsilím na nadnárodní úrovni, s důrazem na aktivity Evropské unie, Severoatlantické aliance a Organizace spojených národů.

Opatření pro boj s terorismem jsou přitom pojata jako **vzájemně propojený soubor kroků, věnovaných konkrétním prvkům dané problematiky**. Plnění navržených a odsouhlasených kroků je také průběžně a pravidelně vyhodnocováno.

Je třeba objektivně konstatovat, že **ne všechny úkoly, zakotvené v minulých aktualizacích Národního akčního plánu boje proti terorismu, byly splněny, respektive jsou průběžně plněny**.

- **Některé klíčové úkoly strategické povahy splněny nebyly.** Jedná se zpravidla o úkoly, jejichž plnění vyžaduje nejen meziresortní, ale zejména široký politický konsensus.
- Další komplikace při plnění konkrétních úkolů zapříčinil **nedostatek nutných finančních prostředků**. Takové úkoly byly zpravidla plněny alespoň určitým kompromisním způsobem, v souladu s možnostmi příslušných gestorů.

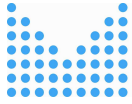
Pro nalezení odpovídajících řešení problematických úkolů je nutná již zmíněná široká politická shoda a meziresortní konsensus. Opět je nutné pro zachování objektivit Strategie připomenout, že odpovědné orgány na hledání řešení nejproblematictějších kroků nerezignovaly, ale hledají cestu, kterou se nesplněné úkoly podaří vyřešit.

Při formulování jednotlivých kroků v boji proti terorismu je kladen důraz na vyváženost mezi jednotlivými oblastmi, kterými se Národní akční plán boje proti terorismu zabývá (zejména co se týče poměru mezi "preventivními" a "represivními" aspekty problematiky).

Součástí širšího přístupu k boji proti terorismu je propagace zásadních hodnot, jakými jsou demokracie, principy právního státu a respekt k lidským právům.

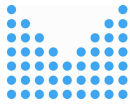
Bezpečnostní složky České republiky vnímají odpovědnost za ochranu veřejnosti před terorismem, ale také nepouštějí ze zřetele otázku ochrany soukromí obyvatel státu. **Každé jednotlivé opatření, uvedené v tomto dokumentu, klade důraz na vyváženost dvou stěžejních hodnot, kterými je bezpečí a svoboda jednotlivce.**

Česká republika plně respektuje základní principy demokratického státu a demokratické hodnoty; svoje kroky nejen v boji proti terorismu koncipuje tak, aby nedocházelo k omezení základních práv a svobod občanů nad rámec daný příslušnými zákony.

Základní principy v boji proti terorismu:

- respektování principů demokracie a ochrany lidských práv;
- spolupráce a sdílení informací mezi zainteresovanými institucemi;
- prohlubování zapojení České republiky do mezinárodních aktivit;
- prověřování (cvičení) schopností čelit hrozbě terorismu;
- vzdělávání;
- informování veřejnosti v účelném a přiměřeném rozsahu.

1. ZLEPŠENÍ KOMUNIKACE A SPOLUPRÁCE MEZI SUBJEKTY, ZAPOJENÝMI DO BOJE PROTI TERORISMU A ZKVALITŇOVÁNÍ PODMÍNEK PRO VÝKON JEJICH ČINNOSTI

1.1 Vzájemná komunikace a spolupráce mezi subjekty zapojenými do boje proti terorismu

Jedním ze základních předpokladů úspěšného boje proti terorismu je schopnost bezpečnostních složek včas získávat informace o záměrech a aktivitách teroristických struktur, rychlá výměna informací a spolupráce mezi zainteresovanými (zejména zpravodajskými a policejními) složkami doma i v zahraničí. **Jak zpravodajské, tak policejní složky České republiky jsou totiž intenzivně zapojeny do přímé mezinárodní spolupráce.**

Jednou z možností operativní a rychlé výměny informací je využití závěrů „Koncepce výstavby datavideokonferenční spolupráce integrovaných operačních středisek a krizového řízení Policie České republiky⁸“.

Úsilí bezpečnostních složek v celém procesu sehrává zejména **preventivní roli**. Jeho cílem je, aby případné teroristické aktivity (příprava útoku) byly odhaleny v zárodku. **Spolupráce mezi policejními a zpravodajskými složkami je přitom naprosto zásadní. Obě složky se zde doplňují a spolupracují.** Zpravodajská činnost sehrává roli v etapě latentních příprav teroristického útoku, policejní složky zase disponují výkonnými pravomocemi (například pro zahájení trestního řízení). Obě složky rovněž spolupracují při sledování respektive stíhání konkrétních pachatelů (podezřelých osob).

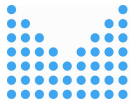
Obdobný přístup vyžadují i **mezinárodní závazky státu** nejen s ohledem na členství v Evropské unii a Severoatlantické alianci, ale i řada dvoustranných ujednání.

Důležitým orgánem v oblasti výměny informací v rámci s boje proti terorismu, je **Společná zpravodajská skupina**. Jedná se o trvalé pracovní těleso Výboru pro zpravodajskou činnost (jeden z výborů Bezpečnostní rady státu). Členy Společné zpravodajské skupiny jsou zástupci Úřadu vlády, zpravodajských služeb České republiky, Ministerstva vnitra, Policie České republiky a Ministerstva zahraničních věcí. Zástupci dalších subjektů mohou být na jednání přizváni dle potřeby.

Na základě **usnesení vlády č. 1060 ze dne 13. září 2006 ke koordinaci činnosti zpravodajských služeb České republiky při vyhodnocování informací důležitých pro bezpečnost České republiky se zvláštním zaměřením na boj proti terorismu** byla jako koordinační místo pro soustřeďování a vyhodnocování informací zabezpečovaných zpravodajskými službami České republiky souvisejících s terorismem, určena Bezpečnostní informační služba. Usnesení zavazuje ostatní zpravodajské služby (Úřad pro zahraniční styky a informace, Vojenské zpravodajství) k tomu, aby své informace Bezpečnostní informační službě poskytovaly. Bezpečnostní informační služba pak získané informace vyhodnocuje a informuje o výsledcích předsedu vlády.

Významným krokem na straně Policie České republiky bylo **zřízení Národního kontaktního bodu pro terorismus**, který zahájil činnost 30. března 2009 při Útvaru pro odhalování

⁸ Č. j. PPR-1616-1/OPER-2007 a č. j. PPR-1848-13/OPER-2003.

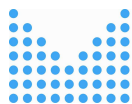
organizovaného zločinu Služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky. Od 1. července 2009 pracoviště funguje v nepřetržitém režimu.⁹

Současný stav je třeba posilovat dalším postupným zkvalitňováním procesu spolupráce a výměny informací, zejména operativních, mezi zpravodajskými službami a Policií České republiky. Ve střednědobém časovém horizontu je třeba uvažovat o vytvoření modelu, který by do spolupráce zapojoval i **další důležité subjekty**.

Modely pro spolupráci a výměnu informací přitom není třeba v rámci České republiky vymýšlet od základů. **Řada zahraničních partnerů svým zdejšími protějškům opakovaně poskytuje stáže či jiné formy vhledu do fungování již osvědčených meziagenturních platforem pro výměnu informací k tématu terorismu.** Na tyto podněty české bezpečnostní složky reagují a s ohledem na česká národní specifika je využívají při budování podobného řešení v České republice.

---

⁹ Národní kontaktní bod pro terorismus (NKBT) začal být budován na základě usnesení Výboru pro zpravodajskou činnost č. 18 ze dne 4. července 2008. NKBT je specializované a centrální komunikační, informační a analytické pracoviště Policie České republiky působící po linii boje proti terorismu. (<http://www.policie.cz/clanek/nkbt.aspx>).

1.2 Oprávnění bezpečnostních složek, zapojených do boje proti terorismu

Oblast zahrnuje preventivní aktivity, činnost bezpečnostních složek při vlastním teroristickém útoku a jeho následném vyšetřování. Tato problematika spadá především do gesce Policie České republiky a zpravodajských služeb.

Česká republika podrobně analyzovala oprávnění policejních, zpravodajských a jiných specializovaných složek v oblasti boje proti terorismu. Zvláštní pozornost analýza věnovala srovnání situace v České republice s opatřeními, platnými či zaváděnými v zahraničí.¹⁰

Pravomoci zpravodajských a policejních složek v České republice jsou v oblasti boje proti terorismu, ve srovnání s jejich zahraničními partnery, relativně omezené. Obdobná zjištění (a doporučení ve prospěch odůvodněného rozšiřování oprávnění bezpečnostních složek) vyplynula i z hodnotících misí Rady Evropské unie, které Českou republiku navštívily v letech 2004 a 2008.

Stávající oprávnění zpravodajských služeb získávat informace, které jsou nezbytné k plnění úkolů v jejich působnosti, je třeba přesněji formulovat v tom smyslu, že zpravodajské služby jsou za zákonem stanovených podmínek oprávněny získávat informace od orgánů veřejné správy a některých dalších subjektů. Tyto subjekty jsou jim pak ze zákona povinny informace poskytnout. Některé dílčí úkoly z této oblasti řeší samostatné materiály, protože tato problematika zřetelně přesahuje oblast boje proti terorismu¹¹.

Některá ze stávajících oprávnění zpravodajských služeb a Policie České republiky je třeba rozšířit tak, aby tyto orgány byly schopny lépe bojovat proti mezinárodnímu terorismu a reagovat na podněty a žádosti příslušných zahraničních orgánů. Tato oprávnění je třeba provázat s procesem kontroly.

V případě rozšiřování pravomocí zpravodajských služeb je třeba takové zásahy činit jen v mezích určených zákonem a přitom v co nejvyšší možné míře respektovat základní lidská práva a svobody, stejně tak i základní pravidla nakládání s osobními údaji v souladu s Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod.

Řada žádoucích kroků se týká oblasti elektronických komunikací¹². V této oblasti je nutno i nadále pokračovat v diskusi o odstranění legislativně-technických pochybení¹³. Zejména je třeba:

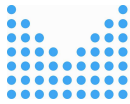
- **Vyřešit problematiku související s povinnostmi provozovatelů serverů elektronické pošty a internetových serverů uchovávat a poskytovat potřebné údaje oprávněným orgánům, tedy Policii České republiky a zpravodajským službám (nikoli obsah**

¹⁰ Usnesení vlády ze dne 15. června 2005 č. 737, k Analýze rozsahu zákonných oprávnění zpravodajských služeb a Policie České republiky, potřebných pro plnění jejich úkolů při potírání mezinárodního terorismu.

¹¹ Např. dokumenty „Další postup plnění úkolů vyplývajících z Informace o plnění úkolů z Národního akčního plánu boje proti terorismu a Koncepce boje proti organizovanému zločinu k řešení požadavku na zefektivnění systému zjišťování informací z finančního sektoru oprávněnými orgány“.

¹² Viz např. zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů, zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹³ Usnesení vlády č. 361 ze dne 5. dubna 2006 k Analýze možností a dopadů zavedení oprávnění příslušných orgánů za zákonem stanovených podmínek rušit a vypínat sítě elektronických komunikací. S ohledem na Policii České republiky byl tento úkol částečně splněn ustanovením § 71 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (s výjimkou vztahu k potřebám trestního řízení) respektive prostřednictvím vyhlášky č. 336/2005 Sb., o formě a rozsahu informací poskytovaných z databáze účastníků veřejně dostupné telefonní služby a o technických a provozních podmínkách a bodech pro připojení koncového telekomunikačního zařízení pro odposlech a záznam zpráv a vyhlášky č. 485/2005 Sb., o rozsahu provozních a lokalizačních údajů, době jejich uchování a formě a způsobu jejich předávání orgánům oprávněným k jejich využívání. Vláda rovněž dne 11.1.2010 projednala návrh zákona, kterým se mění zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a přijala k němu usnesení č. 31. Vládní návrh zákona je nyní předložen Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR.

komunikace, ale údaje o odesílateli, adresátovi a době odeslání zprávy). Dále je třeba **zajistit, aby provozní a lokalizační údaje byli povinni předávat všichni provozovatelé serverů elektronické pošty a internetových serverů**, neboť existuje praxe neposuzovat tyto provozovatele jako poskytovatele služeb elektronických komunikací, nýbrž jako poskytovatele služeb informační společnosti.

- Zajistit faktické naplnění ustanovení § 71 písm. b) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky – poskytování dálkového a nepřetržitého přístupu k datům bank o době a místě použití elektronického a platebního prostředku.

Je třeba zdůraznit, že **navrhovaná rozšíření oprávnění jsou, zejména ve vztahu ke zpravodajským službám, koncipována především preventivně**. Jejich primárním cílem je předcházet teroristickým činům a směřují proto k tomu, aby zpravodajské služby byly schopné včas zachytit signály a indicie o případné teroristické hrozbě.

Jakákoliv rozšíření oprávnění zpravodajských služeb získávat informace, musí být spojena se systémovými změnami kontrolního systému nad nimi, přesněji řečeno s vybudováním takového kontrolního systému.

V kontextu výše uvedených změn rozsahu oprávnění bezpečnostních sborů je proto nezbytné **vytvořit vhodný rámec kontroly zpravodajských služeb České republiky**.¹⁴ Přijetí takové úpravy předpokládá i ustanovení § 12 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky a ustanovení § 29 odst. 3 také zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů.¹⁵

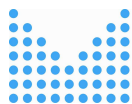
V souvislosti s řešením parlamentní kontroly zpravodajských služeb je přitom nutné připomenout, že tato není chápána jako kontrola jediná, ale jako další článek v systému již existujících kontrol¹⁶. Proto je třeba stávající způsoby kontroly revidovat a systémově dopracovat.

¹⁴ Současný rámec legislativy, týkající se zpravodajských služeb České republiky, včetně jejich kontroly, vymezuje:

- zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů;
- zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, ve znění pozdějších předpisů;
- zákon č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství.

¹⁵ Viz usnesení vlády České republiky ze dne 25. října 2006 č. 1236, o dalším postupu transformace zpravodajských služeb.

¹⁶ V současnosti již určité kontrolní mechanismy existují. Jedná se zejména o kontrolu exekutivní a kontrolu soudní. Na exekutivní úrovni zpravodajské služby podléhají kontrole vlády, která zároveň činnost zpravodajských služeb koordinuje a odpovídá za ni. Vláda je pak dle článku 68 odstavce 1 Ústavy České republiky odpovědná Poslanecké sněmovně. Soudní kontrola činnosti zpravodajských služeb spočívá zejména v obecné zásadě subjektivního práva osob na právní ochranu nezávislými a nestrannými soudy podle čl. 36 Listiny základních práv a svobod. Možnost domáhat se svého práva je založena na příslušných procesně právních předpisech (např. zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád). Soudní kontrola spočívá také v systému povolování užití zpravodajské techniky (tzn. schvalování činnosti zpravodajských služeb, které mohou zasahovat do základních práv a svobod občanů). Parlamentní kontrola (Poslaneckou sněmovnou) je určitým způsobem upravena pro Bezpečnostní informační službu a Vojenské zpravodajství, v případě Úřadu pro zahraniční styky a informace však chybí. V tomto ohledu je třeba celý systém kontroly zpravodajských služeb zrevidovat a dopracovat. Vedle kontroly Parlamentem by bylo vhodné uvažovat i o kontrole nezávislým orgánem.

2. OCHRANA OBYVATELSTVA, KRITICKÉ INFRASTRUKTURY RESPEKTIVE JINÝCH CÍLŮ, POTENCIÁLNĚ ZRANITELNÝCH TERORISTICKÝM ÚTOKEM

2.1 Výčet priorit v oblasti ochrany obyvatelstva a kritické infrastruktury

Oblast zahrnuje jak preventivní aktivity v souvislosti s odstraňováním následků, tak vlastní odstraňování následků případných incidentů, pokud navzdory veškerým opatřením k teroristickému útoku dojde. Klíčovou platformou připravenou na odstraňování následků možných teroristických útoků je integrovaný záchranný systém. Nezbytným krokem je stanovit metodickou a koordinační úlohu Policie České republiky na operační střediska složek integrovaného záchranného systému (tísňových linek) s cílem zlepšit komunikaci s oznamovateli a nezkrasleně a včas přenášet informace o teroristickém útoku dalším složkám integrovaného záchranného systému.

Základním dokumentem, který charakterizuje dosavadní stav v oblasti ochrany obyvatelstva v České republice a navrhuje řešení stávajících problémů, a to i v návaznosti na závazky, které vyplývají pro ČR z mezinárodních úmluv, je „**Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020**“. Konkrétní úkoly a opatření, kterých je potřeba dosáhnout i v souvislosti s bojem proti terorismu, rozpracovává „**Harmonogram realizace opatření ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020**“ této koncepce. Dalším dokumentem, který řeší systémovou přípravu a vytváření nástrojů a zdrojů, zaměřených na snížení zdravotních následků při mimořádných událostech velkého rozsahu na území České republiky, zvláště v případě radiačního, chemického nebo biologického ohrožení, je „**Koncepce krizové připravenosti zdravotnictví České republiky**“. **Klíčovou platformou, připravenou na odstraňování následků možných teroristických útoků, ale i přírodních katastrof nebo průmyslových havárií, je integrovaný záchranný systém.**“

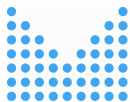
Systémovou přípravu pracovníků veřejné správy v oblasti krizového řízení řeší „**Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení**“, schválená usnesením Bezpečnostní rady státu ze dne 16. listopadu 2004 č. 14, která dále stanovuje cílové skupiny vzdělávání a vymezuje obsah vzdělávacích programů v uvedené oblasti.

Úroveň připravenosti prvků systému ochrany obyvatelstva v České republice je plně srovnatelná s dalšími vyspělými zeměmi světa. Určité konkrétní aspekty problematiky, včetně investic, technických a organizačních řešení, ochrany konkrétních částí infrastruktury a komunikace s veřejností, však vyžadují další soustředěné úsilí. Celé spektrum aktivit a opatření je třeba zaměřit na prevenci zneužití a k účinné reakci na případné teroristické útoky za použití chemických, biologických, radioaktivních látek a jaderných materiálů.¹⁷

Nedílnou součástí prověřování připravenosti složek integrovaného záchranného systému na zvládnutí možných krizových situací jsou **cvičení orgánů krizového řízení** (na nadnárodní, celostátní i regionální úrovni). **Závěrem každého cvičení je důsledné vyhodnocení jeho průběhu.** Jedině tak se zjištěné slabiny odhalí a následně překlenou. **Řešit je přitom vždy třeba i aspekt komunikace s hromadnými informačními prostředky a nejširší veřejností, stejně jako roli hromadných informačních prostředků při informování veřejnosti o konkrétním ohrožení.**

¹⁷ V této souvislosti je nutné upozornit, mimo jiné, na Závěry rady o posilování chemické, biologické, radiologické a nukleární bezpečnosti v EU a také EU CBRN akční plán (Council conclusions on strengthening chemical, biological, radiological and nuclear (CBRN) security in the European Union - an EU CBRN Action Plan, dok. č. 15505/1/09), které byly Radou EU (JHA) schváleny v listopadu 2009.

Problematiku ochrany kritické infrastruktury trvale řeší Výbor pro civilní nouzové plánování (viz dokumenty „**Komplexní strategie České republiky k řešení problematiky kritické infrastruktury**“ a „**Národní program ochrany kritické infrastruktury**“ schválené Výborem 23. září 2009, obsahující řadu úkolů až do roku 2012)¹⁸. V souvislosti s povinným zapracováním **Směrnice Rady Evropské unie ze dne 8. prosince 2008 č. 2008/114/ES o určování a označování evropských kritických infrastruktur a posuzování potřeby zvýšit jejich ochranu** do českého právního řádu se přistoupilo ke zpracování novely **zákona č. 240/2000 Sb.**, o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů. Současně se připravuje prováděcí předpis k zákonu, kde budou upraveny např. oblasti kritické infrastruktury, průřezová a odvětvová kritéria, náležitosti plánu krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury.

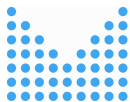
Česká republika, stejně jako řada jiných zemí světa, věnuje zvýšenou pozornost **prevenci teroristických útoků na místech s vysokou koncentrací obyvatelstva** (nákupní centra, místa sportovních utkání, významné dopravní uzly). Dalšími vysoce zranitelnými místy mohou být prvky kritické infrastruktury (například zdroje pitné vody, elektrárny, památné a nábožensky významné objekty). Efektivní kroky v této oblasti se neobejdou bez úzké spolupráce s řadou soukromých subjektů.

V současnosti je již zcela nezbytným předpokladem pro efektivní krizové řízení efektivní využívání **geografického informačního systému (GIS)**. Na pořadu dne je jeho urychlené zavedení v rámci Policie České republiky. Přitom je třeba využít zkušenosti jiných subjektů (Armáda České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky), vzájemně sjednotit prostředí pro práci s daty a zajistit mnohostranné informační služby (informování o průběhu a řešení mimořádné události, sdílení informací o pohybu zasahujících vozidel).¹⁹

Žádoucí je v této oblasti nadále prohlubovat spolupráci bezpečnostních složek s civilním sektorem (např. v oblasti poskytování odborných konzultací pro podniky, které se mohou stát potenciálním cílem teroristického útoku či jiného napadení).

¹⁸ Tyto dokumenty budou v souladu s usnesením Bezpečnostní rady státu č. 5 ze dne 5. ledna 2010 předloženy na jednání vlády.

¹⁹ Účelem procesu je i snaha o policejní práci orientovanou na službu veřejnosti (community policing) a poskytování konkrétních dat zástupcům místní správy a samosprávy jako nástroje pro zajišťování veřejného pořádku.

2.2. Ochrana dopravní infrastruktury

Mezi priority v oblasti kritické infrastruktury před terorismem patří otázky ochrany civilního letectví a bezpečnost pozemní přepravy vysoce rizikových nebezpečných věcí.

Úroveň **ochrany civilního letectví** před protiprávními činy v České republice splňuje vysoké standardy dané legislativou Evropské unie. Náležitá pozornost bude i v budoucnu věnována prevenci, bezpečnostnímu výcviku a kontrole plnění příslušných opatření a postupů.²⁰

Zvyšování bezpečnosti osob, majetku a životního prostředí při přepravách nebezpečných věcí, s důrazem na ohrožení terorismem je třeba progresivně rozvíjet. Hlavními aktéry jsou Ministerstvo dopravy, dopravní úřady, Policie České republiky, Armáda České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správa a České dráhy.

Tématu se týká například dokument „Dopravní politika České republiky pro léta 2005 – 2013“, který shrnuje zásadní priority ochrany dopravní infrastruktury.

Ministerstvo dopravy v této souvislosti řeší projekt „**Management přepravy nebezpečných věcí na evropské a národní úrovni ve vztahu k systému krizového řízení České republiky**“. Jeho cílem je navrhnout systém managementu přepravy nebezpečných věcí pro použití na národní i evropské úrovni. Součástí navrženého řešení je i „Informačního systému pro preventivní a záchranná opatření v oblasti mobilních zdrojů nebezpečí (IS DOK)“, který bude sloužit jako on-line informační podpora vybraným činnostem pro řešení krizových situací v dopravě. Obdobné téma řeší i mezinárodní organizace železničních policí RAILPOL. V obou uvedených případech je třeba postupovat koordinovaně, aby nebyly **souběžně vyvíjeny dva systémy sledování přepravy nebezpečných věcí**.

Stejně jako i další oblasti, je i ochrana dopravní infrastruktury relativně samostatným tématem, nicméně zasahuje i do oblasti boje proti terorismu, resp. do opatření souvisejících s ochranou proti teroristickým činům. Proto je žádoucí prohloubit spolupráci Ministerstva dopravy s dalšími státními orgány tam, kde je to účelné a kde se jejich působnosti setkávají.

Zásadním opatřením je však stále důsledná kontrola (a postihy) **dodržování závazných pravidel stanovených v mezinárodních dohodách ADR a RID**, které dostatečným způsobem upravují přepravu nebezpečných látek po silničních komunikacích, resp. nebezpečného zboží po železnici. Rovněž je nutné věnovat prioritní úsilí splnění mezinárodních podmínek (evropská směrnice) pro bezpečný provoz velmi dlouhých tunelů.

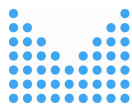
Pro přepravu nebezpečných látek přes hranice České republiky je třeba vytvořit vyhovující mezinárodní informační systém, který Hasičskému záchrannému sboru České republiky, Policii České republiky, Celní správě České republiky a Českým drahám zatím chybí.

Některé resorty, nebo jejich organizační složky (Hasičský záchranný sbor), byly v uplynulých letech vybaveny měřicí a speciální technikou a ochrannými prostředky tak, že jsou ve **vybavenosti pro zásahy při úniku nebezpečných látek na nejvyšší evropské úrovni**. Při případném teroristickém útoku zaměřeném na dopravní infrastrukturu při přepravě nebezpečných látek toto vybavení využijí ve prospěch dalších zasahujících složek integrovaného záchranného systému (např. „dekontaminace“), což je nesporně správná koncepce.

²⁰ Usnesením Bezpečnostní rady státu ze dne 15. dubna 2008 č. 15 byl schválen novelizovaný Národní bezpečnostní program ochrany civilního letectví České republiky před protiprávními činy. Současně s tím byly novelizovány a publikovány dokumenty „Národní program řízení kvality bezpečnostních opatření k ochraně civilního letectví České republiky před protiprávními činy“ a „Národní program bezpečnostního výcviku v civilním letectví České republiky“. Novela zákona o civilním letectví nabyla účinnosti 1. července 2006. Související prováděcí vyhláška č. 410/2006 Sb. nabyla účinnosti 14. srpna 2007.

Armáda České republiky vyčleňuje dle Ústředního poplachového plánu síly a prostředky určené k dekontaminaci terénu, techniky a osob, speciální týmy k odběru a rychlé analýze vzorků, epidemiologickým šetřením, identifikaci biologických agens, monitorování radiční a chemické situace. Při případném teroristickém útoku nebezpečnými látkami se předpokládá, že tyto síly a prostředky Armády České republiky budou využity ve prospěch základních a dalších zasahujících složek integrovaného záchranného systému (např. při „dekontaminaci“).

Odstranění doposud přetrvávající disproporce ve vybavenosti jednotlivých složek integrovaného záchranného systému je úkolem pro nejbližší období.

3. BEZPEČNOSTNÍ VÝZKUM, VZDĚLÁVÁNÍ A INFORMOVÁNÍ VEŘEJNOSTI VE VZTAHU KE KONKRÉTNÍM ASPEKTŮM BOJE PROTI TERORISMU

Bezpečnostní výzkum je v rámci České republiky chápán jako proces, vytvářející podmínky pro odpovídající reakci bezpečnostních složek na existující bezpečnostní hrozby vůči životu, zdraví a majetku obyvatel České republiky. Problematika boje s terorismem bude zařazována do programů bezpečnostního výzkumu v gesci Ministerstva vnitra, což umožní realizovat v letech 2010 – 2015 výzkumné projekty v této oblasti.

S oblastí výzkumu úzce souvisí oblast vzdělávání a informování zainteresovaných expertů a odpovědných pracovníků, kteří mohou být konfrontováni se situacemi, souvisejícími s teroristickými incidenty. Konkrétně je z tohoto důvodu nezbytné:

- **pokračovat ve vzdělávacím programu, věnovaném tématu rizik, spojených zejména s terorismem, určený pro střední a vyšší policejní management**, odpovědný za plnění úkolů při ochraně zájmových objektů (potenciálně ohrožených terorismem), respektive za výkon služby během mimořádných opatření ve spojitosti s teroristickými hrozbami (obsahem programu jsou témata "bezpečnostní rizika v současném světě", "motivace potenciálních útočníků", "metodika identifikace podezřelých osob", "adekvátní reakce na případný útok", komunikace s nezúčastněným obyvatelstvem, komunikace s médii atd.);²¹
- **vzdělávat příslušníky a personál všech složek integrovaného záchranného systému** (školení v typových činnostech integrovaného záchranného systému atd.);
- **provádět školení pro soudce a státní zástupce**, věnovaná aktuálním trendům a postupům v oblasti boje proti terorismu;
- **provádět školení pro policisty ve spolupráci s Národním kontaktním bodem pro terorismus**, věnovaná aktuálním trendům a postupům v oblasti boje proti terorismu.

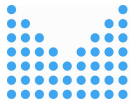
Pokračovat v dosavadní koordinaci národních priorit bezpečnostního výzkumu s Evropskou unií a využívat spolu s národními zdroji i vhodné unijní programy s důrazem na ochranu kritické infrastruktury, boj proti zneužití chemických, biologických, radioaktivních a jaderných materiálů a ochranu před kybernetickými útoky.²²

Nepostradatelnou součástí protiteroristické agendy v České republice je rovněž **zajištění včasného, odborného a koordinovaného informování veřejnosti v případě mimořádné události** (tedy včetně událostí, souvisejících s terorismem) a zajištění spolupráce orgánů státní správy a samosprávy s médii v takové situaci.

V případě zvláště závažných událostí nadresortního charakteru (nenadálé ohrožení státu při přírodních a průmyslových katastrofách, náhlé zdravotní ohrožení většího počtu obyvatelstva, případy závažného branně bezpečnostního ohrožení státu, včetně teroristických útoků) dojde k aktivaci Ústředního krizového štábu, v jehož rámci funguje součinnost tiskových odborů konkrétních zainteresovaných resortů.

²¹ Vedle tohoto programu probíhají další relevantní vzdělávací aktivity k tématu vyšší připravenosti na ohrožení terorismem a dalšími bezpečnostními hrozbami (které organizuje například Útvar pro odhalování organizovaného zločinu Služby kriminální policie a vyšetřování, Vojenská policie nebo Ministerstvo zahraničních věcí).

²² V této souvislosti lze zmínit např. činnost European Security Research and Innovation Forum (ESRIF), který byl založen jako evropská strategická skupina pro civilní bezpečnostní výzkum v září 2007, jejímž hlavním cílem je vyvíjet a rozvíjet středně a dlouhodobé strategie pro civilní výzkum a inovaci prostřednictvím dialogu veřejné a soukromé sféry.

Jednotlivé resorty a další ústřední orgány státní správy, se, v souladu se svou věcnou působností, věnují přípravě modelů mediální reakce na potenciální teroristické aktivity, které by byly uplatněny v době, kdy Ústřední krizový štáb nezasedá.

Průběžně, cestou hromadných sdělovacích prostředků, dochází k informování obyvatelstva o žádoucím chování při konfrontaci s různými typy ohrožení a o existujících opatřeních k ochraně obyvatelstva. **Problematiku** informování veřejnosti o náležitém chování v případě narušení zákonnosti velkého rozsahu **je třeba nadále trvale veřejně prezentovat při všech vhodných příležitostech (veletrhy, výstavy, workshopy, školení, aktivity preventivně informačních skupin atd.)**. Trvale je třeba provozovat **publikační činnost** v uvedené oblasti (odborný i populární tisk, Internet).

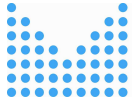
Tematiku ochrany člověka za mimořádných událostí a poskytování první pomoci začlenily do svých učebních plánů či vzdělávacích programů všechny základní školy a výrazná většina středních škol. Je třeba prohloubit v rámci činnosti územních orgánů (krajů a obcí, jakožto zřizovatelů veřejných škol a orgánů krizového řízení) spolupráci složek integrovaného záchranného systému se školami. Ve školách, kde existuje spolupráce se složkami integrovaného záchranného systému, je úroveň výuky na velmi dobré úrovni. Do škol jsou postupně distribuovány odpovídající didaktické pomůcky a odborné materiály vztahující se k tématu ochrany člověka za mimořádných událostí, které odpovídajícím způsobem pokrývají i problematiku terorismu. Učitelé vyučující danou tematiku se mohou vzdělávat v kurzech nabízených Národním institutem pro další vzdělávání nebo mohou absolvovat kurzy pořádané Hasičským záchranným sborem České republiky. Připravuje se také systém vzdělávání budoucích pedagogů na vysokých školách.

Problematika informování veřejnosti o náležitém chování v případě konfrontace s jednotlivými formami ohrožení musí zůstat **trvalou prioritou činnosti bezpečnostních složek v rámci České republiky** (zejména to platí v případě složek integrovaného záchranného systému). Psychologická služba Ministerstva vnitra, Policie České republiky i Hasičského záchranného sboru České republiky se aktivně podílí např. na přípravě, realizaci a vyhodnocení cvičení integrovaného záchranného systému a dlouhodobě spolupracují v oblasti psychologie krizí a neštěstí, a to jak v péči o obyvatele, tak příslušníky bezpečnostních sborů.

Důkladně **je studována zahraniční zkušenost s vyhlášením tzv. "stupňů bdělosti"**. Jedná se zpravidla o barevně rozlišené úrovni předpokládaného ohrožení konkrétních chráněných zájmů, koncipované jako "pomůcka" pro informování nejširší veřejnosti i bezpečnostních složek o stavu situace, respektive o naléhavosti příslušných protipatření. **Existuje shoda mezi všemi složkami integrovaného záchranného systému, že obdobný systém není v České republice aktuálně třeba budovat.**

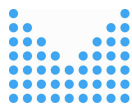
V České republice již nyní existuje řada metodických materiálů (brožury, letáky, manuály, učebnice, internetové stránky), určených nejširší veřejnosti a popisujících náležité chování v konkrétních případech ohrožení. Určitou mezeru v obsahu takových materiálů nicméně tvoří téma ohrožení veřejnosti ze strany terorismu a případů dalších forem masového narušení veřejného pořádku (viz. Typový plán v působnosti Ministerstva vnitra – Typ krizové situace: Narušování zákonnosti velkého rozsahu).

Jakékoli další aktivity by měly probíhat diferenciovaně, za použití jiného "jazyka" ve vztahu ke složkám integrovaného záchranného systému (odborná terminologie), respektive ve vztahu k nejširší veřejnosti, subjektům samosprávy a soukromým subjektům. **Stranou přitom nesmí zůstat vysvětlení motivace a filosofie celého konceptu (tedy vysvětlení důvodů, proč je téma informování veřejnosti tolik důležité).**

Trvale je třeba soustředit pozornost na **vzdělávání členů všech složek integrovaného záchranného systému**. Jedině náležitě metodicky připravení policisté, hasiči a zdravotníci mohou poskytovat náležitě informace širší veřejnosti a poradit jí vhodný postup v konkrétní situaci. V neposlední řadě je třeba efektivně využívat stávajících prostředků vyčleněných například pro zajištění činnosti Integrovaného záchranného systému ČR či krizového řízení pro potřeby boje proti terorismu.

Téma komunikace s veřejností a public relations všeobecně je třeba ještě více než dosud integrovat do všech cvičení orgánů krizového řízení.

4. PREVENCE RADIKALIZACE²³ VE SPOLEČNOSTI A BOJ PROTI REKRUTOVÁNÍ DO TERORISTICKÝCH STRUKTUR

Ačkoli Česká republika nepatří mezi země, kde by soužití většinové („starousedlé“) populace a přistěhovalců bylo zneužíváno pro rekrutování do teroristických organizací, bylo by chybou toto téma podceňovat. Je odpovědností bezpečnostních složek snažit se problémy řešit dříve, než se vyhročí. V tomto ohledu je České republice inspirací vývoj v Západní Evropě. Řadě zemí přehlížení problémů spojených s ne zcela zvládnutou integrací cizinců přineslo nepříjemné vystřízlivění.

Vytváření podmínek k dosažení společenského konsensu při soužití domácí většinové („starousedlé“) a přistěhovalecké populace je klíčovým prvkem zajišťování stability státu. Základem úsilí o nekonfliktní soužití je výchova k mezikulturní komunikaci, k pochopení odlišností jiných kultur a k vědomí, že kultura každé komunity žijící na území státu je obohacením společnosti jako celku. Integraci přitom nelze chápat jako synonymum pro asimilaci, ale jako proces postupného začleňování do společnosti, vyžadující **vzájemnou** toleranci a pochopení pro odlišné zvyklosti a kultury, při plném respektování právního řádu České republiky.

Koncepční úsilí v oblasti integrace cizinců a ochrany politických, hospodářských, sociálních a kulturních práv imigrantů v České republice je od roku 1999 koordinováno v souladu se závěry dokumentu **”Zásady koncepce integrace cizinců na území České republiky”** a od roku 2006 v souladu s opatřeními aktualizované Koncepce integrace cizinců. Cílem integračních aktivit je přiblížení postavení cizinců, usazených na území České republiky, právnímu postavení občanů státu a posilování principu rovného přístupu k cizincům v zaměstnání, podnikání, sociálním zabezpečení, vzdělávání, zdravotní péči a bydlení.

Koordinátorem integrační politiky je Ministerstvo vnitra. Každé z ministerstev, zapojených do realizace Koncepce integrace cizinců, pravidelně aktualizuje vlastní **Plán integrační politiky**, obsahující i návrh legislativních a praktických opatření, souvisejících s problematikou integrace cizinců. Projekty na podporu integrace jsou financovány ze státního rozpočtu nebo zdrojů EU. Celou řadu projektů, zaměřených na integraci cizinců, realizují také kraje, obce a nevládní neziskové organizace. Aktivity v uvedené oblasti zahrnují jak všeobecnou rovinu (oblast integrace cizinců v rámci České republiky), tak rovinu užší (prevence radikalizace osob z uzavřených přistěhovaleckých komunit včetně možného ovlivňování těchto osob nově příchozími jednotlivci).

Od roku 2005 Policie České republiky systémově zavedla nové mechanismy policejní práce s menšinami a cizinci. Ve všech policejních krajích vznikly funkce **styčných důstojníků pro menšiny** a rozšiřuje se mechanismus **asistenta Policie České republiky**. Styčný důstojník je policistou specializovaným na problematiku menšin, který působí jako zprostředkovatel kontaktu a komunikace mezi menšinami a Policií České republiky. Asistuje také při řešení případných konfliktů a závažných deliktů a nabízí členům menšin pomoc při řešení konkrétních problémů. Kromě těchto praktických opatření se Policie České republiky soustřeďuje na **vzdělávání policistů v problematice práce s menšinami a cizinci**. Stranou nestojí ani zaměstnávání příslušníků menšin přímo v řadách Policie České republiky (a jiných bezpečnostních sborů).

²³ „Radikalizací“ se pro potřeby tohoto dokumentu rozumí proces (týkající se jednotlivce, skupiny osob či celé společnosti), pro který je charakteristické stupňování nekompromisnosti, nesmiřitelnosti a krajnosti, včetně ochoty pro podporu či páchaní násilí jako nástroje či metody, vedoucí ke společenské změně – a tím přímo či nepřímo ohrožující demokratický právní řád.

Relevantní kroky v této oblasti musí maximálně využít potenciál, obsažený v paralelních aktivitách jak po linii **Evropské unie**, tak **Organizace spojených národů**.

Klíčem k úspěchu je lidský faktor. **Překlenout je třeba rezervy bezpečnostních složek co se týče personálního pokrytí agendy konfrontace s kriminogenním potenciálem uzavřených jinojazyčných (přistěhovaleckých) komunit** (s důrazem na specializované vzdělání zainteresovaných expertů atd.) a **dále rozvíjet potenciál spolupráce mezi bezpečnostní komunitou a konkrétními vzdělávacími institucemi v České republice** (programy jazykového vzdělávání, zvyšování profesních a interkulturních kompetencí pracovníků – inovované druhy školení či další formy zapojení vzdělávacích institucí do konkrétních projektů). Bezpečnostní experti musí být školeni v tom, čeho si ve kterém kulturním prostředí všimnout, respektive na koho se mohou při potížích při komunikaci se členy konkrétní komunity obrátit (nevládní organizace, jiné informační kanály). Využita může být spolupráce s nově zakládanými Centry na podporu integrace cizinců v jednotlivých krajích a s emergentními projekty, které realizují magistráty spolu s MV v městech s potenciálem problémů v soužití s cizinci.

Rozvíjet je třeba i postupy šíření informací (školení atd.) o bezpečnostních rizicích, spojených se vznikem uzavřených přistěhovaleckých komunit v konkrétních regionech a lokalitách, určených pro konkrétní samosprávné orgány.

Na základě zahraničních zkušeností je třeba **řešit konkrétní aspekty, související s tématem prevence vzniku uzavřených přistěhovaleckých komunit a možné radikalizace jejich členů a rovněž potenciál jejich možného ovlivňování nově přichozími radikálně smýšlejícími přistěhovanci** (například s ohledem na prevenci příklonu k extremismu či terorismu ve věznicích). Prvním krokem by měla být analýza současné situace ve věznicích, z níž bude možné vyvozovat následné budoucí kroky.

Rovněž je v této souvislosti třeba **prohloubit komunikaci orgánů veřejné správy s představiteli konkrétních přistěhovaleckých či náboženských komunit, a to jak na „celostátní“ tak na regionální či lokální úrovni** (mezi bezpečnostními složkami, orgány samosprávy, pedagogy, sociálními pracovníky a podobně).

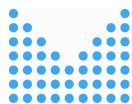
Na úrovni Evropské unie (respektive v rámci jejích jednotlivých členských zemí) bylo v souvislosti s tématem prevence a potírání násilné radikalizace vykonáno mnohé. **Ne všechny výstupy jsou však pro Českou republiku využitelné.** Snaha „aktivně bojovat proti radikalizaci“ nesmí vést ke slepému přejímání nedostatečně předem prodiskutovaných opatření. Zároveň nelze podvědomě uplatňovat dvojí standardy a hledat náboženskou či kulturní motivaci u trestné činnosti konkrétních skupin osob z přistěhovaleckých komunit.

Boj proti radikalizaci je dlouhodobou a mnohaoborovou záležitostí. Je mimořádně obtížné stanovit indikátory radikalizace, které by umožňovaly hodnotit vývoj v této oblasti. I z tohoto důvodu je třeba v rámci České republiky zadávat vědeckovýzkumné úkoly, zaměřené na výzkum efektivity konkrétních opatření boje proti radikalizaci a rekrutování. Bez nich je možné jen spekulovat, zda přijatá opatření přinesla nějaké výsledky.

Je třeba důrazně varovat před rizikem **generalizace**. Ačkoli za nelegálními aktivitami jakékoli komunity stojí jen nepatrný počet radikálů, neinformovaná veřejnost může jejich postoje spojovat s celou skupinou. To může být zpětně dalším zdrojem radikalizace dané komunity.

Veškeré kroky v oblasti prevence radikalizace členů přistěhovaleckých komunit a jejich příklonu k terorismu je třeba činit ruku v ruce s **kroky proti „domácímu“ extremismu, rasismu a xenofobii**, respektive vzdělávacími a osvětovými aktivitami pro nejširší veřejnost. Této problematice se aktuálně věnují i aktivity, související s plněním „**Strategie boje proti extremismu**“, schválené usnesením vlády ze **dne 4. května 2009 č. 572**.

5. LEGISLATIVNÍ A MEZINÁRODNĚ-SMLUVNÍ OTÁZKY

Právní řád České republiky v současnosti umožňuje stíhání teroristických aktivit v celé jejich šíři ²⁴. Teroristickým činem se přitom rozumí nejen provedení konkrétních útoků ale i jakákoli **logistická podpora teroristických aktivit, se zvláštním důrazem na snahu o jejich financování**.

Stejně tak je adekvátně pokryta oblast **ochrany, odškodnění a pomoci obětem terorismu a ochrany svědků a dalších osob zúčastněných na trestním řízení** (tedy včetně případů, souvisejících s terorismem).

V uvedené souvislosti je studována situace (včetně příkladů, vycházejících ze zahraničního vývoje a úprav), související s **možností dalších legislativních změn**, například s ohledem na **stíhání anonymních výhrůžek teroristickým útokem**, které každoročně zapříčiňují velké materiální škody a mrhání sil policejních složek.

Česká republika je v současnosti smluvní stranou všech třinácti universálních proti-teroristických instrumentů²⁵, stejně jako Evropské úmluvy o potlačování terorismu (instrument Rady Evropy).

Ratifikace dalších mezinárodně-smluvních instrumentů Rady Evropy, které se týkají boje proti terorismu, Českou republikou je spojena s přijetím právní úpravy odpovědnosti právnických osob, kterou dané úmluvy obsahují²⁶, nebo je odkládána z jiných důvodů²⁷.

Náležitě provádění závazků, vyplývajících z konkrétních mezinárodních instrumentů od České republiky vyžaduje neprodleně přikročit k souhrnné právní úpravě odpovědnosti právnických osob.²⁸

Zavedení odpovědnosti právnických osob do právního řádu České republiky výslovně vyžaduje i **Rámcové rozhodnutí Evropské unie o boji proti terorismu (2002/475/SVV)**. Členské státy Evropské unie jsou Rámcové rozhodnutí povinny implementovat do konce roku 2010. Tento prvek je jediným nesplněným závazkem, který České republice brání hovořit o implementaci Rámcového rozhodnutí.

Vláda České republiky usnesením č. 1451/09 ze dne 30. listopadu 2009 vzala na vědomí ministrem vnitra předloženou Analýzu a mezinárodní srovnání právní úpravy problematiky odpovědnosti právnických osob za jednání, k jehož postihu zavazují mezinárodní smlouvy, a uložila ministryni spravedlnosti zpracovat a vládě do 31. května 2010 předložit návrh zákona umožňující postih právnických osob za trestné činy, pod jejichž skutkové podstaty jsou podřaditelná protiprávní jednání obsažená v mezinárodních smlouvách a právních

²⁴ Zejména viz zákon č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník - § 311: Teroristický útok.

²⁵ Závazky České republiky vůči Organizaci spojených národů, týkající se smluvní agendy k terorismu, jsou tímto v zásadě pokryty. Nebyly ratifikovány pouze 3 změny či protokoly k úmluvám přijaté v r. 2005 v rámci Mezinárodní agentury pro atomovou energii a Mezinárodní námořní organizace, které se týkají boje proti terorismu.

²⁶ Úmluva o prevenci terorismu (otevřená k podpisu 16. května 2005, vstoupila v platnost 1.června 2007, ČR dosud nepodepsala), Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu a o financování terorismu (otevřená k podpisu 16.května 2005, vstoupila v platnost 1. května 2008, ČR dosud nepodepsala).

²⁷ Protokol měnící Evropskou úmluvu o potlačování terorismu (otevřený k podpisu 15.5.2003, podepsán ČR dne 27. listopadu 2007).

²⁸ Původní návrh zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, který byl v roce 2004 předložen Parlamentu České republiky, Poslanecká sněmovna zamítla v prvním čtení svým usnesením č. 1327 ze dne 2. listopadu 2004.

předpisech Evropské unie vyžadujících odpovědnost právnických osob za ně, přičemž sankce budou právnické osobě ukládány trestním soudem v trestním řízení.

Účelem takové právní úpravy bude rovněž provádění závazků, plynoucích z instrumentů, týkajících se boje proti nadnárodnímu organizovanému zločinu a korupci.

ZÁVĚR: PRIORITY ČESKÉ REPUBLIKY V OBLASTI BOJE PROTI TERORISMU

Nakolik se veřejnost může bojem proti terorismu cítit „unavena“, toto úsilí není samoučelné. Je třeba akceptovat skutečnost, že **terorismus se stal latentní, trvalou a všudypřítomnou hrozbou de facto pro celý svět**. Naděje, že tato situace v dohledné době skončí, se nenaplnily. Nelze očekávat, že by tato hrozba v dohledné době „odezněla“ nebo že by došlo k jejímu radikálnímu omezení. I proto nelze s potřebnými opatřeními otálet a „argumentovat“ tím, že České republice se „ještě tentokrát ničivý útok vyhne“.

Česká republika je zemí, v níž nedochází k otevřeným projevům domácího či mezinárodního terorismu. Potenciální riziko politicky motivovaného útoku proti území České republiky nebo jejím zájmům v zahraničí (připravovaného ze strany mezinárodního terorismu) by však mohlo úzce souviset se zahraničněpolitickou orientací státu.

Úroveň připravenosti České republiky na případný teroristický útok na jejím území, nebo proti jejím zájmům v zahraničí, musí odpovídat geostrategické poloze státu a úrovni jeho zapojení do celosvětového protiteroristického úsilí.

Zavést dobrou respektive v zahraničí osvědčenou a v podmínkách České republiky využitelnou myšlenku do praxe nesmí trvat zbytečně dlouho. Není možné ani potřebné znovu od počátku hledat řešení, která uspokojivě fungují v řadě jiných zemí světa. Zároveň je třeba, aby domácí subjekty postupovaly koordinovaně a nevykládaly prostředky na řešení úkolů zvládnutých jejich některými domácími partnery.

Optimismus a úspěchy v některých oblastech bezpečnostní agendy je třeba podpořit vyřešením dalších, zpravidla klíčových otázek. V každém bezpečnostním sboru, ale i v bezpečnostním systému jako celku, je možné najít významné slabiny. Systémová řešení dosud nahrazovaná improvizací respektive prostřednictvím neformálních kanálů komunikace a výměny informací je nutné uvést do života a profesionalizovat fungování konkrétních mechanismů.

V problematice terorismu hraje klíčovou roli prevence. Právě tento aspekt spadá do kompetence zpravodajských služeb a dalších bezpečnostních složek. Jedním ze základních předpokladů úspěšného boje proti terorismu je schopnost zpravodajských služeb včas získávat informace o teroristických organizacích, jejich financování, činnosti či připravovaných útocích. Z hlediska zajišťování a vyhodnocování informací je možné roli zpravodajských služeb považovat za stěžejní, jejich současné možnosti je nutné posunout na úroveň srovnatelnou s jejich zahraničními partnery.

Zákonná oprávnění zpravodajských služeb, včetně stávajících oprávnění, musí být přesně vymezena, pokud jde o jejich účel, podmínky jejich uplatňování a jevy, kterých se týkají. Veškeré zákonné kompetence zpravodajských služeb musí být podrobeny účinné kontrole. Spolu s upřesněním stávajících oprávnění příslušných institucí musí být posílena také jejich vzájemná spolupráce, a to nejen na úrovni národní, ale i na úrovni mezinárodní. Bez důsledného sdílení potřebných informací může být boj proti fenoménu terorismu jen sotva úspěšný.

Tento materiál identifikuje pouze základní úkoly a problematiky. Další konkrétní úkoly budou specifikovány v „Aktuálním seznamu priorit v boji proti terorismu“. Ten se bude

zabývat i úkoly z předchozích Národních akčních plánů, jejichž splnění nebylo doposud dosaženo.